

e-ISSN: 2587-1862

Filistin Araştırmaları Dergisi

Bulletin of Palestine Studies

Özel Sayı / Special Issue - Nisan/ April 2025

e-ISSN: 2787-1862
www.filistin.org

Filistin Araştırmaları Dergisi

Bulletin of Palestine Studies

Sayı [Issue]:
Özel Sayı Nisan 2025

Yıl [Year]:
Special Issue April 2025

Filistin Araştırmaları Dergisi (FAD), Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki kez Türkiye’de yayınlanan, online açık erişimli ve ilmi esaslara dayalı, uluslararası hakemli, akademik bir dergidir. Türkiye’de Filistin çalışmaları alanında sürekli yayınlanan en eski (2017’den beri) akademik dergilerden biri olan FAD, Filistin çalışmaları ile ilgili disiplinlerde bilimsel yönetime uygun yürütölen, analiz ve araştırmaya dayalı özgün çalışmaları yayınlamaktadır. Filistin’le ilgili olmak koşuluyla tarih, uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimi gibi disiplinlerdeki çalışmalara ve Ortadoęu çalışmaları ve çatışma yönetimi gibi disiplinlerarası alanlardaki çalışmalara açıktır. Dergiye gönderilen makalelerin daha önceden yayınlanmamış özgün metinler olması ve aynı anda başka bir derginin değeriendirme sürecinde olmaması gerekmektedir. Yayınlanmak üzere kabul edilen çalışmaları bilimsel etik kurallarına uygun olarak “çift kör hakemlik” süreciyle değeriendirilir. Gönderilen makaleler ilk olarak yayın kurulunun incelemesine tabi tutulur ve dergi kurallarına uygunlukları incelenir. Bu kurallara uygun olmayan makaleler yazarlarına iade edilirken diğerleri değeriendirme için hakemlere gönderilir. Tüm makaleler intihallere karşı *iThenticate* intihal programı ile denetlenmektedir. Yayınlanan makalelerde ifade edilen fikirler yalnızca yazar(lar)ına ait olup yazının muhtevassından dolayı dergi sahibi, editör ve yayın kurulu sorumlu tutulamaz.

Bulletin of Palestine Studies (BPS), is an online, open access, scientifically based and internationally refereed academic journal published in Turkey biannually, in June and December. BPS, one of the oldest continuously published academic journals (since 2017) in the field of Palestinian studies in Turkey, publishes original studies based on analysis and research conducted in accordance with the scientific method in disciplines related to Palestinian studies. It welcomes studies in disciplines like history, international relations and political science as well as articles in interdisciplinary fields like Middle East studies and conflict management provided that they are related to Palestine. Articles submitted to the journal must be original manuscripts that have not been published elsewhere and that are not currently being evaluated by another journal. The studies accepted for publication are evaluated through a “double-blind peer review” process in accordance with the rules of scientific ethics. The submitted articles are first subjected to the editorial board’s review and their compliance with the journal’s rules is assessed. Articles that do not comply with these rules are returned to their authors, while the others are sent to referees for evaluation. All the articles are checked for plagiarism with the *iThenticate* plagiarism program. Views expressed in the published articles belong solely to the author(s). The owner, the editor, and the editorial board cannot be held accountable for the content of the articles.

Yazışma Adresi / Mailing Address

yayinkurulu@filistin.org

Web adresi / Web Address: <http://www.filistin.org/>

FAD, Creative Commons Alıntı-Gayri Ticari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC-ND 4.0) ile lisanslanmıştır.

**Filistin Araştırmaları
Dergisi uluslararası
hakemli bir dergidir**
*Bulletin of Palestine
Studies is a refereed
international journal*

Yayın Türü:
Uluslararası
Süreli Yayın

Publication Type:
International Periodical

**Dergi yılda iki kez
yayınlanır
(Yaz ve Kış)**
*The Journal
is published biannually
(Summer and Winter)*

Sayı [Issue]	Özel
Yıl [Year]	April 2025

Filistin Araştırmaları Dergisi *Bulletin of Palestine Studies*

Yayıncı / Publisher

Muhammed Mustafa KULU [Selçuk Üniversitesi]

Özel Sayı Editörleri / Special Issue Editors

Prof. Dr. Cengiz TOMAR [İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi / IRCICA]

Doç. Dr. Tuğçe ERSOY CEYLAN [İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi]

Yayın Kurulu / Editorial Board

Doç. Dr. Tuğçe ERSOY CEYLAN [İzmir Katip Çelebi Üniversitesi]

Doç. Dr. Selim TEZCAN [Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi]

Doç. Dr. Alaattin DOLU [Kastamonu Üniversitesi]

Doç. Dr. Can DEVECİ [Erciyes Üniversitesi]

Dr. Roberto Mazza [Northwestern University]

Prof. Dr. Mahmoud YAZBAK [Retired from University of Haifa]

Arş. Gör. M. Mustafa KULU [Selçuk Üniversitesi]

Dr. Abdulqader Steih* [Ramallah Turkish Cultural Center]

* Derginin Filistin resmi temsilcisi / The official representative of the journal in Palestine

Alan Editörleri / Area Editors

Yakınçağ Tarihi

Prof. Dr. Gülsüm POLAT [Hacı Bayram V. Üniversitesi]

Eskiçağ Tarihi

Prof. Dr. Selim Ferruh ADALI [Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi]

Uluslararası İlişkiler

Doç. Dr. Tuğçe ERSOY CEYLAN [İzmir Katip Çelebi Üniversitesi]

Dil Editörü / Language Editor

Selim TEZCAN [Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi]

Editöryal Sekretery / Editorial Assistance

Arş. Gör. M. Mustafa KULU [Selçuk Üniversitesi]

Jenerik ve Kapak Tasarım / Generic Design

Tekin Aycan TAŞÇI [Erciyes Üniversitesi]

Alaattin DOLU [Kastamonu Üniversitesi]

*Dergide yayımlanan yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.
All responsibility of the studies published belongs to the author(s).*

**Filistin
Araştırmaları**
**Dergisi uluslararası
hakemli bir
dergidir**
*Bulletin of Palestine
Studies is a refereed
international journal*

Yayın Türü:
Uluslararası
Sürelî Yayın
Publication Type:
International
Periodical

**Dergi yılda iki kez
yayımlanır
(Yaz ve Kış)**
*The Journal
is published
biannually
(Summer and Winter)*

Sayı [Issue] | Özel
Yıl [Year] | 2025

BİLİM ve DANIŞMA KURULU

- Prof. Dr. Ali BALCI** [Sakarya Üniversitesi]
Prof. Dr. Ali MAHAFAZAH [Jordan University]
Prof. Dr. Gülsüm POLAT [Hacı Bayram Veli Üniversitesi]
Prof. Dr. Halil ERDEMİR [Celal Bayar Üniversitesi]
Prof. Dr. Hatice ERDEMİR [Celal Bayar Üniversitesi]
Prof. Dr. Mustafa GÜLER [Afyon Kocatepe Üniversitesi]
Prof. Dr. Nuh ARSLANTAŞ [Marmara Üniversitesi]
Prof. Dr. Özlem TÜR [Ortaoğlu Teknik Üniversitesi]
Prof. Dr. Selim Ferruh ADALI [Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi]
Prof. Dr. Şeyma AY ARÇIN [Pamukkale Üniversitesi]
Prof. Dr. Yasemin AVCI [Pamukkale Üniversitesi]
Doç. Dr. Abdullah ÇAKMAK [Afyon Kocatepe Üniversitesi]
Doç. Dr. Ayşe Ömür ATMACA [Hacettepe Üniversitesi]
Doç. Dr. Eldar HASANOĞLU [Hacı Bayram Veli Üniversitesi]
Doç. Dr. Hasan Hüseyin GÜNEŞ [Bartın Üniversitesi]
Dr. Ali İhsan AYDIN [FSMV Üniversitesi]
Dr. Asuman GÖLPINAR [MEB]
Dr. Ceyhun ÇİÇEKÇİ [Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi]
Dr. Işıl Işık BOSTANCI [Mustafa Kemal Üniversitesi]
Dr. Philipp O. AMOUR [Sakarya Üniversitesi]

Unvan ve isme göre alfabetik sıralı/ Sorted by academic title and name

**Filistin
Araştırmaları
Dergisi**
uluslararası
hakemli bir
dergidir
*Bulletin of
Palestine Studies is
a refereed
international
journal*

Yayın Türü:
Uluslararası
Sürekli Yayın
Publication Type:
*International
Periodical*

**Dergi yılda iki
kez yayımlanır
(Yaz ve Kış)**
*The Journal
is published
biannually
(Summer and
Winter)*

Sayı [Issue] | Özel
Yıl [Year] | 2025

ATIF İNDEKSLERİ VE VERİ TABANLARI DATABASES AND INDEXES

SCOPUS

Kabul Tarihi /Acceptance Date: 2024
(2019 yılı itibarıyla)

Academic Search Ultimate
Central & Eastern European
Academic Source

EBSCO

Kabul Tarihi /Acceptance Date: 01.2021
(Academic Search Ultimate)
(Central & Eastern European Academic Source)

ERIH PLUS

Kabul Tarihi /Acceptance Date: 04.2024

MLA

Kabul Tarihi /Acceptance Date: 01.2020

See for others/ Diğer index ve veritabanları için bkz.
<http://www.filistin.org/tr/pub/indexes>

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

i-ii | Takdim

Araştırma Makaleleri / Research Articles

1-30	Kudüs Kent Mekânında İmparatorluk Normları: Çoğulculuktan Kutuplaşmaya (1871-1948) Imperial Norms in the Urban Space of Jerusalem: From Pluralism to Polarization (1871-1948) YASEMİN AVCI, MİHRİBAN UÇAR
31-54	Tarihsel Sürekliliğiyle Kudüs Şam Kapısı'nda Değişim ve Direnç (Kent Kimliği, Yönetmelikler ve Çatışmalar) Continuity and Resistance in the Historical Transformation of Jerusalem's Damascus Gate (Urban Identity, Administrative Actions, and Conflicts) HASAN HÜSEYİN GÜNEŞ
55-75	Osmanlı Kudüs'ünde Mülkiyetin İzinde: Babü'l-Hitta ve Babü'l-Halil Mahallelerinde Tapu İşlemleri (1875-1917) Tracing Property Ownership in Ottoman Jerusalem: Land Registration Processes in Bab al-Hitta and Bab al-Khalil Neighborhoods (1875-1917) ZEKERİYA KURŞUN, ELİF FATMA ERBİL
77-103	Mutasarrıf Ahmed Macid Bey'in Kudüs Mutasarrıflığına Bağlı Kazalara Yaptığı Teftiş Gezisi ve İzlenimler Governor Ahmed Macid Bey's Inspection Travel to the Districts of the Governorate of Jerusalem and His Impressions İŞİL İŞİK BOSTANCI
105-125	Kudüs'e Yabancıların Etkisiyle Mülkiyetin Değerlenmesi ve Emlak Piyasasının Oluşumu The Valuation of Property and the Emergence of the Real Estate Market in Jerusalem Under the Influence of Foreigners ALİ İHSAN AYDIN
127-145	The Servants of Thālith-i Haremullah: The Repair Activities of the Ottoman Sultāns in the Harem of Jerusalem Salis-i Haremullah'ın Hadimleri: Osmanlı Sultanlarının Kudüs Harem-i Şerifindeki Tamir Faaliyetleri ABDULLAH ÇAKMAK
147-172	Geç Osmanlı ve İngiliz Mandası Döneminde Kudüs Yahudileri: Osmanlılık, Siyonizm ve Emperyalizm Karşılaşmaları The Jews of Jerusalem in the Late Ottoman and British Mandate Periods: Encounters of Ottomanism, Zionism and Imperialism YASEMİN AVCI, YUNUS EMRE AKYOL
173-197	Historiography of Palestine in the Arab Press of the Early Mandate and the Question of the Formation of Palestinian Identity Erken Manda Dönemi Filistin Arap Basınında Filistin Tarihyazımı ve Filistinli Kimliğinin Oluşumu Sorunu SELİM TEZCAN
199-233	İngiliz Mandası Döneminde Filistin'de Dramatik Sanatlar I: Tiyatronun Kamusal İşlevi Dramatic Arts in Palestine under British Rule I: The Public Function of Theatre ALAATTİN DOLU
235-258	İngiliz Mandası Döneminde Filistin'deki Yahudi Yeraltı Örgütleri ve Faaliyetleri Jewish Underground Organizations and Their Activities in Palestine during the British Mandate Period SERDAL İLBAŞ
259-278	Anti-Siyonist Yahudilerin Dini Argümanları ve Değerlendirmesi Religious Anti-Zionist Jews and Their Arguments ELDAR HASANOĞLU

Takdim

Sayın Okurlarımız,

*Filistin Araştırmaları Dergisi'*nin yeni bir sayısıyla tekrar huzurlarınızdayız. Bu özel sayımız ağırlıklı olarak 18-19 Nisan 2024 tarihlerinde Pamukkale Üniversitesi'nde İslâm Tarih, Sanet ve Kültür Merkezi (IRCICA) ile Kudüs Üniversitesi Vakfı'nın katkılarıyla düzenlenen "Kudüs'te İmparatorluk Politikaları: Kamusal Mekân ve Toplumsal Kimlik 1871-1948" adlı çalıştayda sunulan bildiriler ile özel sayı çağrısıyla dergiye gönderilen makalelerden oluşmaktadır.

Dergimizin bu sayısının açılış makalesi "Kudüs Kent Mekânında İmparatorluk Normları: Çoğulculuktan Kutuplaşmaya (1871-1948)" başlığını taşımaktadır. Yasemin Avcı ve Mihriban Uçar bu makalede Osmanlı Devleti hakimiyetinde Kudüs şehrindeki mekânsal çoğulculuğun 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında nasıl bir dönüşüme uğradığını irdelemekte; Kudüs'te kutuplaşmaya giden süreci incelemektedir.

İkinci araştırma makalesi "Tarihsel Sürekliliğiyle Kudüs Şam Kapısı'nda Değişim ve Direnç (Kent Kimliği, Yönetsel Eylemler ve Çatışmalar)" adını taşımaktadır. Hasan Hüseyin Güneş tarafından kaleme alınan bu makalede bir tarihi ve siyasi simge olarak Şam Kapısı ve çevresindeki değişim ile bu mekânın siyasi direnişin simgesi olarak önemi ele alınmaktadır.

Zekeriya Kurşun ve Elif Fatma Erbil tarafından hazırlanan "Osmanlı Kudüs'ünde Mülkiyetin İzinde: Babü'l-Hıttâ ve Babü'l-Halil Mahallelerinde Tapu İşlemleri (1875-1917)" adlı makalede 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında bir pilot çalışma olarak Kudüs'ün iki mahallesinde tapu işlemleri ele alınmakta ve şehirde, işgal öncesi dönemdeki, değişim incelenmektedir.

Dördüncü araştırma makalesinde Işıl Işık Bostancı "Mutasarrıf Ahmed Macid Bey'in Kudüs Mutasarrıflığına Bağlı Kazalara Yaptığı Teftiş Gezisi ve İzlenimler" başlığıyla Kudüs mutasarrıfı Ahmed Macid Bey'in 1913-1914 yıllarındaki görevi esnasında Filistin ve Kudüs'e dair gözlem ve izlenimlerini ele almaktadır.

Beşinci makalede Ali İhsan Aydın "Kudüs'e Yabancıların Etkisiyle Mülkiyetin Değerlenmesi ve Emlak Piyasasının Oluşumu" adlı makalesinde önemli bir husus olarak günümüzde de birçok tartışmaya konu olan Kudüs'te yabancıların etkisiyle artan gayrimenkul fiyatları ve bunun emlak pazarına etkisini irdelemektedir.

"The Servants of Thālith-i Haramullah: The Repair Activities of the Ottoman Sultāns in the Haram of Jerusalem" başlıklı makalesinde Abdullah Çakmak, aynı zamanda halife olan, Osmanlı sultanlarının Mekke ve Medine'den sonra üçüncü harem olarak kabul edilen Kudüs'te Mescid-i Aksa'da yaptıkları tamirat ve restorasyonların izini sürmektedir.

"Geç Osmanlı ve İngiliz Mandası Döneminde Kudüs Yahudileri: Osmanlıcılık, Siyonizm ve Emperyalizm Karşılaşmaları" başlığını taşıyan makalede Yasemin Avcı ve Yunus Emre Akyol Kudüs'ün Osmanlı hakimiyetinin son dönemi ile İngiliz mandası yıllarında şehirde

meskûn Yahudilerin, fikri ve siyasi dönüşümler döneminde, bu akımlara karşı tutumlarını incelemektedir.

İngiliz Mandası döneminde çıkan Arapça basın-yayın organlarını inceleyen Selim Tezcan “Historiography of Palestine in the Arab Press of the Early Mandate and the Question of the Formation of Palestinian Identity” başlıklı makalesinde bu dönemde Arapça basının Filistinli kimliğinin oluşmasındaki rolünü ortaya koymaktadır.

“İngiliz Mandası Döneminde Filistin’de Dramatik Sanatlar I: Tiyatronun Kamusal İşlevi” adlı çalışmasında Alaattin Dolu İngiliz mandası döneminde tiyatronun Filistin’de kültürel kimliğin ifade aracı olarak kullanımını ve kamusal rolünü ele almaktadır.

Serdar İlbaş ise “İngiliz Mandası Döneminde Filistin’deki Yahudi Yeraltı Örgütleri ve Faaliyetleri” adlı makalesinde Filistin’in işgali ile İsrail’in kurulmasına yol açan süreçte çok kritik rol oynayan ve İsrail’in kurulmasının ardından ordunun ve devlet bürokrasisinin çekirdeğini oluşturan Yahudi yeraltı örgütlerinin rolünü değerlendirmektedir.

Bu sayının son makalesinde Eldar Hasanoğlu “Dindar Anti Siyonist Yahudiler ve Argümanları” başlığıyla 19. Yüzyıl sonlarında teşekkül eden Siyonizm’e karşı olan Yahudilerin bu meyandaki görüşlerini ortaya koyarak alana önemli bir katkı sunmaktadır. Her zaman olduğu gibi bu sayıda da desteklerini esirgemeyen editör yardımcılarımız, Yayın kurulumuz, alan editörlerimiz ve editoryal sekretaryamız ile Bilim ve danışma kurullarımız ile siz okuyucularımıza şükranlarımız arz ederken bu sayının Filistin çalışmalarına katkı sunmasını ümit ederiz.

Editörler